

Vluchtelingen overspoelen vakantie-eilanden

Grieken kunnen toestroom van migranten amper aan. Nu ook de toeristen weer komen, dreigt chaos

Shereen El Sherbini
Athene

Het aantal vluchtelingen dat Griekenland sinds het begin van dit jaar per boot bereikte, is verzesvoudigd ten opzichte van dezelfde periode van vorig jaar. Vooral de Griekse eilanden in de oostelijke Egeïsche Zee, op een steenworp afstand van Turkije, worden dagelijks overspoeld met nieuwkomers. Opvangfaciliteiten zijn gebrekkig of afwezig en er is een tekort aan personeel voor identificatie- en registratieprocedures.

Een jaar geleden was het nog nieuws wanneer een boot met vluchtelingen de kust van een van de Griekse eilanden bereikte. Inmiddels is het oppikken van migranten op zee of op afgelegen strandjes op eilanden als Kos, Lesbos, Samos, Leros en Chios voor de lokale kustwacht een dagelijkse routine geworden. Beelden van rubberen boten die zijn volgestouwd met mensen gaan als vakantiekiekjes het internet rond. Eenmaal aan wal moeten de migranten dagenlang wachten voordat ze door kunnen naar Piraeus, de havenstad bij Athene.

'De situatie op de eilanden is momenteel dramatisch', zegt Kitty Kehayoiyou, woordvoerder van VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR in Athene. 'Slechts drie eilanden hebben opvangcentra.

Op de andere moeten ad-hoc-oplossingen worden gevonden om de mensen tijdelijk onder te brengen. Er is een gebrek aan de basaalste voorzieningen, zoals bedden en matrassen.'

De vluchtelingen moeten bij aankomst op een eiland wachten op een eerste identificatie- en registratieprocedure. Ook worden ze aan een medische screening onderworpen. Syrische vluchtelingen krijgen vervolgens een document waarmee zes maanden uitzetting wordt verleend. Daarmee kunnen ze naar Athene om asiel aan te vragen. Toch kiezen veel vluchtelingen er vanwege de tekortkomingen in de Griekse asielprocedures — in Athene zouden nu maar twintig aanvragen per dag worden verwerkt — en uit angst voor willekeurige arrestaties, meestal voor om hun tocht naar Noord-Europa illegaal voort te zetten. De lange tocht door de Balkan is echter niet zonder gevaren. De vluchtelingen riskeren fysieke uitputting en arrestaties, maar ook vallen zij gemakkelijk ten prooi aan mensensmokkelaars, beroving en uitbuiting.

Kehayoiyou zegt dat dit jaar al meer dan 48.000 migranten binnen zijn gekomen, zes keer zo veel als in dezelfde periode vorig jaar. En daarmee is het aantal migranten over heel 2014 (43.500)

Een Afghaanse vluchteling slaapt op een bankje voor een politiebureau op het Griekse eiland Kos. Achter hem fietsen twee toeristen voorbij.

FOTO: REUTERS

'Er zijn vluchtelingen uit Afghanistan, Irak, Somalië en Eritrea, maar de meeste komen uit Syrië'

al overschreden. Van hen was 90% afkomstig uit typische vluchtelingenlanden. 'De meeste vluchtelingen komen uit Syrië, maar daarnaast zijn er ook uit Afghanistan, Irak, Somalië en Eritrea'. De sterk toegenomen onrust in Syrië, de vervlogen hoop op terugkeer naar het vaderland en het feit dat veel vluchtelingen al familie in Europa hebben, hebben de toestroom exponentieel doen toenemen. De meesten komen aan op Lesbos; dit jaar zijn dat al bijna 19.000 mensen. 'Op Lesbos gaat het inmiddels om een constante toestroom van 400 à 600 personen per dag', aldus Kehayoiyou. Honderden vertrekken dagelijks vanaf dat eiland naar Athene.

Nu het toeristenseizoen is be-

gonnen, dreigt de situatie volledig uit de hand te lopen. De eilanden zijn niet ingericht op dergelijke migrantenstromen. Zo werd op Kos een leegstaand hotel zonder water en elektriciteit tot opvangcentrum omgedoopt terwijl op Chios vrouwen en kinderen de eerste dag na aankomst in een politiebusje worden ondergebracht. Hoewel identificatieteam dubbele shifts draaien, kan men de administratieve belasting niet aan en ontstaan er grote vertragingen.

In veel van de directe behoeften van de vluchtelingen wordt door ngo's (niet-gouvernementele organisaties), maar ook door nieuw opgerichte lokale initiatieven voorzien. Daarnaast zijn er toeristen die besluiten een draai aan

hun vakantie te geven en te hulp te schieten door extra koffers met kleding mee te nemen of op straat water en koekjes aan vluchtelingen uit te delen.

Over de recente toezeggingen van Europa in het kader van de migratieagenda, onder andere over de herplaatsing van veertigduizend vluchtelingen die in Italië en Griekenland zijn gestrand, is Kehayoiyou goed te spreken, al is het slechts een eerste stap. 'Er moet sprake zijn van "burden sharing"'. Het kan niet zo zijn dat landen met een gevoelige geografische ligging alle verantwoordelijkheid dragen'. Daarbij zou ook de linkse regering van Alexis Tsipras een aantal positieve veranderingen hebben doorgevoerd. 'Het is goed dat er nu een apart ministerie voor migratie is', zegt Kehayoiyou. 'In het verleden was er een gebrek aan coördinatie. Zo werden tijdens de beruchte bezemacties onder premier Antonis Samaras, Tsipras' directe voorganger, willekeurig migranten van de straat geplukt en in detentiecentra geplaatst.'

Over de effectiviteit van militaire grensbewaking op zee heeft Kehayoiyou echter haar twijfels. 'Vluchtelingen zijn wanhopig. Als ze niet door de deur komen, komen ze door het raam naar binnen. Toen de doorgang over land bij de rivier de Evros een aantal jaar geleden werd afgesloten, gingen men gevaarlijkere routes over zee nemen. Deze mensen proberen wanhopig hun gezin in veiligheid te brengen omdat ze vrezen dat ze anders worden afgeslacht. Geen enkele maatregel zal hen tegenhouden.'

